

позикового капіталу, коефіцієнт співвідношення позикових та власників коштів, коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами, показник фінансового левериджу.

Управління фінансовою стійкістю підприємства є доволі складним постійним завданням, яке вимагає вирішення таких ключових проблем: збалансування обсягів фінансування підприємства, отриманого із різних джерел, з метою недопущення формування стійкої залежності від якогось з них; максимізація фінансової віддачі від інвестованих коштів; формування оптимальної структури балансу підприємства та ін.

Також для оцінювання рівня фінансової стійкості можна використовувати методику формування рейтингів. У цілому можна виділити такі основні етапи методики комплексної зрівняльної рейтингової оцінки фінансової стійкості підприємств [1, с. 19]:

- 1) збір й аналітична обробка вихідної інформації за певний період;
- 2) обґрунтування системи показників, що використовуються для рейтингової оцінки фінансової стійкості;
- 3) розрахунок підсумкового показника рейтингової оцінки;
- 4) класифікація (ранжирування) підприємств щодо рейтингу.

Отже, на фінансову стійкість підприємства можуть впливати численні фактори зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування організації, проте, обґрунтована сформована ефективна система управління фінансовою стійкістю повинна мінімізувати негативні наслідки проявів ризиків та дозволити підприємству використати усі можливості до зростання.

Перелік використаних джерел:

1. Брік С.В., Нещерет А.В. Проблеми фінансової стійкості підприємства та шляхи їх вирішення. *Економічні студії*. 4(26) грудень 2019, С. 17-20

УДК 330.341:332.8

Винник Тетяна

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,

м. Тернопіль, Україна

Tetiana Vynnyk

PhD (Economics)

Associate Professor of Economics and Finance Department

Tenopil Ivan Puluji National Technical University

Ternopil, Ukraine

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ЗАБУДОВНИКІВ SOME ASPECTS OF INNOVATION ACTIVITY OF BUILDERS

У сучасній економіці інновації є основою цивілізаційного розвитку і забезпечення високих соціальних стандартів громадян. Відтак економічний поступ неможливий без науково-технічних або технологічних інновацій, впровадження яких докорінно змінює структуру економіки та сприяє динамічному розвитку як окремих господарюючих суб'єктів, так і країни загалом. Оскільки будівництво є однією із провідних та найважливіших видів економічної діяльності - це детермінанта нарощування виробничого потенціалу на новій технічній основі, спорудженні підприємств, житла, об'єктів соціально-культурного призначення тощо [1], – то значна частина інновацій повинна втілюватися саме у будівельному виробництві.

В Україні, після деякого спаду у 2014 році, сфера будівництва продовжує активно розвиватися. За даними Державної служби статистики України, в обсягах будівництва в

Україні за останні роки зберігаються позитивні тенденції. Так, у 2013 р. будівельними підприємствами України виконано будівельних робіт на суму 58586,2 млн. грн., у 2014 р. – 51108,7 млн. грн., у 2015 р. – 57515 млн. грн., у 2016 р. – 73726,9 млн. грн., у 2017 р. – 105862,8 млн. грн. Індекс будівельної продукції в 2014 р. порівняно з 2013 р. становив 87,25%, у 2015 р. порівняно з 2014 р. – 112,5%, у 2016 р. порівняно з 2015 р. – 128,1%, у 2017 р. порівняно з 2016 р. – 143,6% [2]. Проте тривогу викликає зниження рейтингу нашої держави у глобальному індексі інновацій (Україна у 2018 опустилася на 75 місце, що є найгіршим результатом за останні п'ять років (2017 – 50 місце, 2016 – 56 місце, у 2015 р. – 64 місце, у 2014 – 63 місце серед 126 країн світу) [3].

Щодо впровадження й використання інновацій у виробничому процесі, то у 2015 р. підприємствами будівельної сфери не подано жодної заявки на винаходи. У 2016-2017 рр. відбулося деяке відновлення заявок на винаходи у сфері будівництва та невелике зростання частки патентів на винаходи у сфері будівництва до 0,12% і 0,14% відповідно (табл. 1).

Таблиця 1

Частка заявок і патентів на винаходи підприємств будівельної сфери у загальній кількості заявок (національні заявники-юридичні особи) за 2013-2017 рр., %

№ п/п	Показники	Роки				
		2013	2014	2015	2016	2017
1	Заявки на винаходи	0,06	0,07	-	0,33	0,08
2	Патенти на винаходи	0,26	0,09	-	0,12	0,14
3	Заявки на винаходи (згідно технічного напрямку)	5,04	5,01	4,97	5,37	4,50
4	Патенти на винаходи (згідно технічного напрямку)	6,14	5,35	5,21	4,07	4,90

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Стосовно технічного напрямку, то, починаючи із 2013 р., питома вага заявок на винаходи поступово зменшувалась і у 2015 р. становила лише 4,97%. У 2016-2017 рр. відбулося деяке зростання частки заявок на винаходи у сфері будівництва до 5,37% і 4,5% відповідно. Аналогічна ситуація відбулась із частками патентів на винаходи (згідно технічного напрямку). Так, протягом 2013-2015 рр. їх частка постійно скорочувалась у середньому щорічно на 0,75%. У 2016 р. відбулося подальше скорочення частки патентів на винаходи у сфері будівництва (згідно технічного напрямку), аж на 1,14%, а у 2017 р. – її деяке зростання (на 0,83%). Також у 2016-2017 рр. відбулося деяке зростання частки заявок на корисні моделі у сфері будівництва до 0,11% і 0,12% відповідно. Щодо патентів на корисні моделі, то у 2015 р. їх частка зросла удвічі (0,06%) у порівнянні із попереднім роком. У 2016-2017 рр. відбулося зростання частки патентів на корисні моделі у сфері будівництва до 0,07% і 0,09% відповідно (табл. 2).

Таблиця 2

Частка заявок і патентів на корисні моделі підприємств будівельної сфери у загальній кількості заявок (національні заявники-юридичні особи) за 2014-2017 рр., %

№ пп	Показники	Роки			
		2014	2015	2016	2017
1	Заявки на корисні моделі	0,07	0,02	0,11	0,12
2	Патенти на корисні моделі	0,03	0,06	0,07	0,09
3	Заявки на корисні моделі (згідно технічного напрямку)	4,77	4,82	4,56	4,86
4	Патенти на корисні моделі (згідно технічного напрямку)	5,52	4,79	4,83	4,97

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Статистичні дані свідчать, що за останні роки галузь будівництва в Україні активізувалася, однак інноваційна активність забудовників знаходиться на доволі низькому рівні, що є негативним аспектом, адже досягнення конкурентних переваг на будівельному ринку можливе, насамперед, за рахунок впровадження інноваційних розробок.

Перелік використаних джерел:

1. Винник Т.М. Інвестиційна привабливість будівельної галузі [Електронний ресурс] – Режим доступу: –<http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/1122/1/Винник%20Т..pdf>;
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>;
3. Global innovation index [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>.

УДК 658

Голич Наталія

аспірант кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Nataliia Holych

Postgraduate student of the Department of Economics and Finance
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Науковий керівник: Панухник Олена

доктор економічних наук, професор
завідувач кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Scientific Supervisor: Olena Panukhnyk

Doctor of Sciences (Economics), Professor
Head of the Department of Economics and Finance
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

АДАПТАЦІЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ ADAPTATION AS A FACTOR FOR THE DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS ENTERPRISES

Працюючи в умовах значної конкуренції, малому бізнесу постійно доводиться адаптуватись до змін у зовнішньому середовищі, отримуючи нові знання як із зовнішніх, так і з внутрішніх джерел. По своїй суті, адаптивність закладена ще з самого початку в малому бізнесі. Адже головною перевагою такого виду підприємницької діяльності є набагато більша гнучкість, ніж великих підприємств, швидка реакція на зміни в попиті, вміння «вловити» потреби, які виникають у споживачів та відреагувати негайною мобілізацією своїх ресурсів та можливостей. Адаптація виступає як засіб нівелювання дії негативних чинників впливу середовища на ефективність діяльності підприємств малого бізнесу.

Поняття адаптації є досить новим і не повною мірою зрозумілим для вітчизняних підприємств. З врахуванням ринкового характеру економічних відносин, підприємства малого бізнесу досягають конкурентоспроможності у тому випадку, якщо їхня політика діяльності здатна своєчасно ідентифікувати, реагувати та використовувати імпульси, що надходять із зовнішнього середовища. Процеси взаємодії малого бізнесу з чинниками середовища є постійними та охоплюють усі сфери його діяльності.